

מאותם ניצוצות-הפלא

א.

וראי קללה גדולה היא, שניתן לה בוטוי עו. הוחד בדבוריה השירה של בן אל ק: ,ואשר יגדל מבניכם בשר ועשה כנף, מקנן תשלהוהו ניצוצ: וגם כי ימריא, צמא שמש ואריר, במרום — לא אליכם המאורות יידיד, וכי יבקע עב בכנפיו ומלש גתיב לקרן — לא עליכם הקרן תצנה; הרחק סכס על ראש צורים יצריח והד קולו לא יגיע עדיכס. מאז יודיהתהפוכות גדלו מתוככו רבים נשרים והמריאו ולא אלינו הורידו מאורותם, בקעו עב בכנפיהם יפילו שתיב לקרן ולא עלינו הצניחו קרובם, הם היו מעזו ואזר לאחריהם, לגויים גדולים, מהם אשר ביום-עברות עמדו עלינו לכלותם, אבל לא קסנה ממנה הקללה, כי בגדול מבנינו נשר ועשה כנף ושכן בקנו ונתמריאו הוריד עלינו אורו, ובבקעו עב בכנפיו ובפלו שתיב לקרן הצניח עלינו קרנו, וניעמרה התמיהה: היתכן, כי הוא בשר מבשרנו ועצם מצע- מנו, ולאחר התמיהה בא מסקרתיו: אכן לא בננו הוא, כי אם גר שנתלגלג אלינו שלא בטובתו; לא בננו הוא כי אם זר שנתעה שלא בזכותנו לתוכנו, עם לא-לו, כהיוון בולט של קללה זו הוא דרך התגדרה, שניתנה לשירחו של ש. משרי יחובסקי בקרבנו ושהיתה ימים רבים רבים כהערכת הרווחת ובתקולה עתה מהלכת כשגרה גם עתה, הלא היא ההגדרה שראתה אותו תחילה כמי שדוחו רוח יון הרחוקה ואחר כך כשחשה בסתירה שהיא סותרת את עצמה בדבריה על העברי החוש כצאצא יון הישנה ראתה אותו כמי שדוחו רוח כנען הרחוקה ופיטטה מלים על העברי שלפני מתן-תורה, וכיוצא באלה.

וכל כך למה, משום שהמשורר שנתגלה בו סן מיוחד בשילוחו, הכריז בכמה שירי רים פרוגרמטיים על זרותו, וסייע את הכוחו בקיסטרופיקה של ייחוס-עצמו, אם מפמליה של אליה-יוון ואם מפמליה של אליה-הבעל. ותחת אשר מבקריו יבארו על שום מה רואה המשורר את עצמו נכד, על שלום מה הוא מדמה, כי הפן דמיוני של אינו מטרד ומכונן-מורשתו של עמו בדורותיו, תחת אשר יגלו את הצד המהותי נמשכו גם הם אחרי הצד הפרוגרמטי, וטבעו מטבע של הערכת ה"השפיעה השפעת-גומלין על המשורר, טכשם שראה בראשיתו לדבר, כמעשה יצירות, משמם של נביוני השקר כך ראה בסופו לדבר, כמעשה להכעים, משמם של נבואי ההצל, ולא חשו לא המשורר ולא מבקריו, כי כל דרך-ההגדרה הזאת מותי מת את המפשרות של עצם הופעתו, שנבי דרה להופעת העברי החדש, שכן היא מניחה, כי התידוש וההתחדשות לאמתם אינם באמשר, מתוך העם, דורו וכוחו, אלא הם באים כסיפוח לו, כהרבבה בו, מאז דורו והתפוכות כבר העמיר העם מתוכו הרבה בנים, שהלכו מעמו והעשירו עמים אחרים בשיר, במכחול, במסמלה, בניניה והם העשירים באופן שיצירתם הורגשה בה לכל מחצבתם, אך הנה נכה העם ובנים כאלה באו להעשיר אותו עצמו, מיד ליצורה הכפירה, אם הם בני מחצבתו.

ב.

ודאי יסוד להערכתו זו היה התידוש שבי שירתו שנראה כפחית ביותר, אבל ההער רכה המוסעית כאת בשל הגדרה שלא כדקדוקה, כי העדיכים אמרו: בשירתו יש חושים חדשים שלא היו קודם בשיר רתנו, והוצרכו לומר: בשירתו נפתחו חד שים חדשים שהיו סתומים קודם בשיר תנו. הם שכתו את קריאת-שאלתו של שילוק, אם היהודי אין בו עינים כשאר האדם וכדומה, ובראותם כי גתלבתה בני סגולה עמומה שכתה, כי הם אכיריהתחיה ועויהדיקלמטורים שלה, ונאתו באסיקי סות: יוני, כנעני, עברי מלפני מתן תורה, וגם ההכרזה המפורשת על הזרות צריכה בדיקה. באמת הרגשת-הזרות ההברידות היא מנה כל מקורר אמת — אבל למנינו מה סוג ספציפי של זרות, כאן אתה שר מע בעקשיו, כי אילו המשורר אינו בן עמו אלא בן עם אחר, ואילו אינו משורר עמו אלא משורר עם אחר לא היה חש עצמו זר, ומשמעת את הכרזת הזרות ראו שנתה של המסמלה של המשורר כלפי העם — הוא כאחיו הגדול עמיתם כלפי עצם עמירת: אגראתם, שהכרת השליחת שבה אינה מנוקה מאבק של יחירות, כמותו כאחיו הגדול דברו לעם דבר תוכי

— — — פי ידע

זה, שאינה מנוקה מצרוד של כוח, אך כוא וראה: אחת עמידה המתקיימת ככל שהדברים מסתוים אל הצפ, היוצא מלפניו הם כילקוט של פגמים, מתפוגגת ככל שהדברים אמורים בנייה-העם, אוא ואוא, זכור יפהייה מה דמות של מפלצת עולה מתוך שיריהתחיות על ישראל כולה, ונסה נא למצוא דוגמאות חיות להמות-מפלצת זה כשהמשורר מחאר לך את רי ישראל, אם לא תעלה חרס בידך, אדרבה, עבור בעיני מדוקדק בכל האיריליות, בדוק פרזופס והליכותיהם של כל יתודי ויהודי שבהן, אם לא השאל, מהיכן נפל המשורר את העם הרע כל כך, אם כל יתודיו שנודמנו לו הם טובים כל כך, וכשם שלא תוכל להרץ את הקרשה הראשונה בענין האי מונה בעברי החדש והתיאוריה של הזרות, היוננה, הכנענות, סבלי להגיע עד שרשיה — הכפירה בכוח עצמנו ובערך עצמנו (זה שורש מסופק מאד וסבוכים בו גי' לייים שונים כמה, למשל, פרויר המוכיח כי משה רבנו הוא מצרי, דבוינסקי הרר אה את שמשון לפתור, וכדומה), כך לא תוכל להרץ את הקרשה האחרונה בענין התוכחה לעם הרע והאירילי של בני העם הטיבים, סבלי להגיע עד שרשיה — מורשת המשכילות ששיצור הכרת שלי הזתה לעם כשיעור יחירות לגבו ושיעור תיכחתה לו כשיעור כוחה לו, ודרך היר הירות והבחן כדרך המוכן היכול בכל שעה לזרוק גם לעמו, מי שירצה ברבניה של הערכת המשורר ושירתו, היא תיב ליתן דעתו על הסמילת שבין שיר החר כהה ושיר האידיליה שלו וסיפו יגיע לכלל מסקנה, כי המשורר שחרר עצמו ממורשת המשכילות ופתח את לבו לאהבת ישראל, שזיתה יסוד נצשו לאהבת.

ג.

פסרה-הכרזה הפרוגרמטית היה, כידוע, שירו: מול פסל אפולו, הוא פותח במלים: „באתי עדיך אל נשכח מעולמי“, ודאי שבחירת התיבה: עדיך אינה מקרה, תיבה זו אינה מצויה אל ארבע פעמים במקרא, והאסוציאציה שלה פה ברורה: שומע תפלה עדיך כל בשר יבואו (תהלים ס"ה ג), והוא כתוב שהיו ושמע בתפלה ובפיוט ואפילו בשירה החדשה (שבתי עדיך הים רב הכח — ונאו בן גליך כאלים ירקודו — גתלי ואב טור, הא- סוף תרמיז) ומשוררנו בא להעזר באסר ציאציה זו לשם יגדרה — לא לאלתי תהלים הוא בא אלא לאלה-יוון, הוא בא אליו לאפולו כאל אל הכוח ושפעת התיים בילם ונאקם ובעמדי לפני יאמר: „הגני היהודי: ריב לנו לעולמי!“ — הגני הראשון לשבים אליך — באתי עדיך מול פסלך אקרדה, ולא הרגיש המשורר, כי אותה תיבה קטנה, אסוציאטיבית, הכשילתה, שהרי אט בקרא פרק תהלים שמתוכו לקח המשורר את התיבה הזאת, בשמע: „שומע תפלה עדיך כל בשר יבו או — נזרות בצדק תענוו אלתי יש- ענו מבטח כל קצוי ארץ וים רחוקים; מכין הרים בכוחו נאזר בגבור רה; משביה שאון ימים שאון גליהם והסח לאומים; וייראו יושבי קצוות מאר תותיך לוצאי בוקר וערב תרנין; פקת הארץ ותשוקה רבת תעשונה מלג אל- הים מלא מים תנין דגנם כי כן תכניה; תלמיה דיה נחת נדודיה ברביבים תמוג- זה צמחה תברך, עשרת שנת מוכתך ומעגליך ירעמון דשן; ירעפו נאות מדבר וגיל גבעות תתגורנה; לבשו כרים הצאן ועמקים יעטפו בר יתורעו אף ישירי, — ומשקראנו כל זאת נתקשה שלא להרדית, כי בסרק-תהלים זה כלולים כל יסודות משוררנו ושירתו שנקראה יוגיה, כנענית, וכדומה, ולא גבין על שום מה הוצרך להפליג אל אפולו ולהלות בו תיבה היפה כל כך לאלתי תהלים.

אך מה שלא נתחוו למשורר בראשית מצעדיו בימי נעוריו, כבר היה מחוור למשורר במיסנתו, שעתה בבואו לספר על יחוס הכוחות המתגלים בדורו הוא אומר:

דרך ערית פאון, ומה תביא היא בכנסיקה, ואזתם ניצוצות-הפלאים פיקים פקרים, יפירבת רוצים, ונאקדים, וסופרים נפחים, ונאקאים וסופרים, אשר היו פמשך תיקים ותליפות וסבות, שוקקים, פלקים ונביאים, סורים ועמודי התורה, קשיטי השקר תאוצים, פשורים והוי-קבלת, פוקקים; עומי-ענינים ופיקדי הנישיבות הנדולות, קאורות תסידים יתך על פאצי פקאוב אפקס פאצי תוקקה וסקרומות, והשפסלקנים הנדוקים — דורו של פמואל ופמואל, דורו של יקתה ויקתה; ונקל הניצוצות הקדושים אשר לא וכו לעלמות אורם פועלם הנדול, וקלו וקבו פאקס פאצי פקצרי ניקאות וקפאקליה הנדוקה, — אוקם ניצוצות-הפלא צמידים עוד קהנולח, שוב ותקתו קמאורות קצקם העל, קק הךאם, קאורות הנדוקים: פי גצה ישקאל לא ישקר.

לאמור, מורשת כוחו ורוחו לא באה כקשיצות מצבר ל-שבששות אריכות/ לא באה בידיהג-אלפיי-שנים מסקרים של נביאי שקר ונביאי הבעל והחמוה לא כל שכן כספלי אפולו ואיליו אלימפוס; מורשת כוחו באה בקו הנמשך והולך ללא הפס סס לפני ימי הרוצים והנוקדים דרך השופי סים והנביאים התנאים והפוסקים והמ קיבלים חואפו המתיבתות; אבות החכי דיה על יתודי כמרי כסבריה; מורשת כור

זו היא באש-התמיד שנצרו אותם דורות הגלות כניצוצות כסופים שאינם צריכים אלא רוח טובה שימלכו ויתלקתו מלוא צוחם וזיום, אוד לעמם ולשאר האדם, והוא המשורר אינו אלא אחד הניצוצות האלה, שזכו לכך דאך תתנוצי ועורים הם שהם תירו מפניו והמני מעריכו את האמת העשיתה הזאת.

דב שמובק